

---

---

## ТЕМА VIII

---

# ПОВЕРЕЊЕ ЈЕ ПОСЕБНО ОЧЕКИВАЊЕ



**Дејвид Хокни:** *Већи пљусак* (1964)  
Тејт галерије, Лондон, Велика Британија

---

## ΟΓΛΕΔΑΛΟ

---

# ЈОШ СМО ДУЖНИ - ТИ ОДУЖИ!

---

*Прва наџрага 7. БЕОПС-а*

Било је то пре само сто година. Један мали народ борио се у Великом рату. Једна шајкача није дала да је друштво хиром лако замени. Овај почетак као да је увео у бајку. Најкрвавија, најужаснија, најскупља бајка слободе. Војници! Јунаци! Ко ме у овом тренутку да се обратим тако? Не, данас смо даме и господа. Слободни грађани и грађанке, која је била наша цена? Колико су нас скупо платили, а ми, за кога се задужујемо?

Пре само сто година. Пробијен је Солунски фронт, отето је враћено. Цео свет писао је :„Мало војника се тукло онако како се тукао српски војник. Он је умирао тамо где му је било наређено да се држи.” Данас, Србија је демократска земља, од малих ногу деца се уче својим правима. Онда обувају канађанке, а униформу и чизме нека носи ко жели да гине за туђе интересе. Војници нам не требају, војни рок није обавезан. Кажу - новца нема, уверавају - млади не желе, усађују - нема ко и нема за шта.

Момчило Гаврић. Свих времена најмлађи поднаредник. Сироче живота кратког и жртве велике који је кренуо за српском војском, пут Цера, пут Албаније. Чини се да је осмогодишње дете тада боље разумело суштинско схватање државе него ми данас : она је дужност, она је дуг, а не право. Ту је и Змај који у својим *Свејлим ѝробовима* подсећа како је кроз векове, деда унуку, отац сину, борац борцу говорио:

„Где ја стадох — ти ћеш поћи!”  
„Што не могах — ти ћеш моћи!”  
„Куд ја нисам — ти ћеш доћи!”  
„Што ја почех — ти продужи!”  
„Још смо дужни — ти одужи!”

У демократији коју свакодневно удишемо присутан је велик и значајан појам за сваку жену, сваку девојку : ФЕМИНИЗАМ. Дичимо се - право то је наше. Позивамо на глас, на равноправност.

---

---

## ОГЛЕДАЛО

---

На пушку и бомбу право је Милунке Савић. На девет рана, дванаест одликовања, тридесеторо ишколоване деце и један заборав свог народа.

И свака генерација остави иза себе понеког генија, неки изум и протраћене животе небитних имена. Ова је оставила генија до генија, гроб до гроба, имена знана и незнана – СЕБЕ оставила је.

Само сто година. Поднаредник Гаврић – дете мајке голготе и једног топа. Милунка – жена са највише одликовања у историји ратовања. Дивови идеала или жртве морања? Да ли су те албанске зиме најбезбрижнија места једног осмогодишњег детињства? Да ли је бомба најлепше што девојка носи на себи? Младост по рововима? Нису и не треба никад да буду! То је наша цена. Зима, бомба, младост – МИ смо. И хиљаде под водом и хиљаде под снегом – све МИ смо.

Ми – даме, садашње и неке будуће Саре, Мије, Тее, Лене не желим вам Милункино ордење; господо – не желим вам ни чин најмлађег каплара, ни поднаредника! Даме и господо, борите се за ваша права! Али право на заборав немате!

---

**Милица Мољски**

Гимназија Јован Јовановић Змај, Нови Сад  
Ментор: проф. Александар Турукало

# ДЕГУСТИРАЊЕ НОВИТЕТА ИНСТАНТ ПОВЕРЕЊА

---

**Ж**ивели сте у заблуди. Очекивали сте да се поверење не стиче тако лако? Мислили сте да оно представља врхунац везе две особе, продукт емпатије међу људима? Е, па грдно сте се преварили!

Каријерна психологија 21. века каже да тајна лежи у задовољавању поверења других, остваривању квалитетног односа и каснијем манипулисању овог људског ресурса. Више о овоме можете прочитати у генијалном штиву Дејла Карнегија који ће вам на одличан начин дати рецепт за самоусавршавање док користите поверење као главно средство личног бенефита. Овакво размишљање поверење, као највиши ступањ везе међу људима, било да она почива на филији или еросу, претвара у оружје и тактику постизања сопственог циља. Алави предатори заслепљени успехом ће се препустити овом ужитку док привидним осећајем супериорности гледају на остатак света као на заморчиће сопствене користи. Занемарите све лепо и истинско што у поверењу постоји и послужите се овим принципом! Abinitio. У шта, у ствари, верујемо када поверујемо?

Такође, научници са Харварда су дошли до закључка да је само једна реченица довољна да нам људи апсолутни верују! Није ли то очаравајуће?! Раније, како сам слушао из прича својих најрођењих, поверење се градило временом и искуством, то је била сакрална стега пријатељства две особе, нешто највредније што се могло остварити у међуљудском односу. Али данас, у 21. веку, како кажу научна истраживања и експерименти извођени на железничкој станици, реченица „Жао ми је” улива апсолутно поверење људима и тиме показујете колико сте осећајни. Како се чини, поверење је постало инстант супа из кесице, спремна за 10 минута, а ваше је само да загрејете воду неком слатком реченицом. Тако утичете на људску комплексну психу и код њих се ствара осећај поверења док мисле и очекују да су развили дубљи однос са вама. У ситничарницама крупних залога људских поверења данас се купују топли огртачи за ушушкане статусе посебних очекивања.

---

---

## ОГЛЕДАЛО

---

А када је већ реч о очекивањима, не знам да ли сте били упознати са овом чињеницом, али у нашем телу постоји хормон који стимулише процес стварања поверења. Окситоцин. Експеримент је спроведен међу апсолутним странцима како би се измерила количина поверења које имају једно у друго. Да ли знате које је било средство коришћено за мерење поверења? Новац. Мислим, данас је новац свакако главни друштвени фактор који покреће свет, зашто га не бисмо користили за мерење поверења? Експеримент је био базиран као игра, док ова два странца трансферују новац један другом, на одређени начин, како би обојица били на добитку. Међутим, морали су да се одрекну дела почетног капитала у самом старту и да очекују да ће исто урадити и њихов саиграч као сигнал поверења, што се и догодило. Као што видите, поверење се може остварити и између две особе које немају апсолутно никакву заједничку историју. Овим можемо срушити мит о блискости као предуслову да особе могу веровати једна другој. Све је ионако до хормона и новца.

Након завршеног експеримента, неуроекономисти су дошли до закључка да када су странци стекли поверење једно у друго само на основу трансфера капитала, у крви им је скочио ниво окситоцина и он се данас третира као хормон поверења.

За све будуће бизнисмене - препоручио бих вам да се добро распитате који хемијски раствори или супстанце подстичу лучење окситоцина, можете сутра да их искористите и сипате у пиће свог потенцијалног пословног партнера како бисте остварили што бољу и плоднију сарадњу. Од истант супе, лучења окситоцина и сливања новца – поверење заиста постаје посебно очекивање.

Не знам за вас, али ја, искрено, једва чекам да почне мерење интензитета љубави и емпатије, а можда неко открије и хормон који стимулише поштење пред лицем другог.

Гете је рекао: „Љубав се испрва назива поверењем”. Значи ли то да ми на један готово шаблонски и формулативан начин можемо доћи до среће и љубави? Ако и занемаримо Шагала који нам поручује да нема љубави док коза не засвира виолину, јер ко њу није видео, никада није ни волео, не можемо занемарити чињеницу да поверење условљено очекивањем куша најуспелије људске односе и пробија дубоко, до артерије, до кости, до коначне човекове празнине. И док свет дегустира новитете инстант поверења, ја ћу логосом попунити празнину изричајем само две речи:

Реци душа на српском језику. Колико је даха истекло кроз дуго „у” и колико даха истовремено чека да уђе преко дугог „а” док се формира реч на месту упражњености! Колико даха ми можемо једно другом дати и то сваког часа – док дословно гледамо повећење у очи.

---

## ОГЛЕДАЛО

---

А сада реци „поверење” – и већ све се затворило, и то на начин отворености која заједништво потискује напред.

Аово. Без очекивања, шта чујеш када заиста поверујеш?

---

**Петар Витковић**

Филолошка гимназија, Београд  
Ментор: проф. Виолета Јелачић Србуљ

# ТАЈНА, ЗАСЛУГА, РАЗОЧАРАЊЕ И РЕПУТАЦИЈА

---

Још као мала девојчица, волела сам да слушам одрасле како причају о озбиљним стварима. Тада сам се осећала важном. Седела сам поред маме и тате и слушала шта причају са својим пријатељима. Али, опет сам била дете и наравно да сам волела да се на рођенданима и сличним прославама играм са другом децом. Кад бих се вратила да слушам, мама би ме само у неким случајевима, док се причало тихо и озбиљно, значајно погледала. Тај поглед је значао да сам и даље превише мала да бих слушала такве разговоре. Разумела сам то, па сам у таквим случајевима настављала да се играм са другом децом. Како су пролазиле године, било је све мање и мање таквих погледа. Полако ми је указивано поверење и све више се веровало у моју зрелост. Наравно, свесна сам тога да одрасли нађу начин да разговарају у четири ока кад треба, али можда је тако понекад и најбоље.

Постоје различите врсте поверења. Прича коју сам малочас испричала је био начин на који сам хтела да вам кажем како сам се ја упознала са овим појмом. Како сам расла и sazрevala, одрасли су очекивали од мене да се не изланем о њиховим поверљивим причама, да не одам неку тајну коју сам можда њиховом намером, а можда случајно, чула. Очекивали су од мене да не кажем млађој браћи и сестрама да им је маца угинула, већ да је отишла на ранч, или на село. Искрено, и мени су рекли да је маца отишла у Дизниленд. После сам и заборавила на њу. Тек сам се у дванаестој години сетила да питам, па су ми кроз шалу рекли шта се догодило. Тада су веровали да сам зрела и да ми истина неће тешко пасти.

Дакле, поверење долази са годинама, али не код свакога. Да ли ћете имати поверења у клеptomана ако вам каже да никада више ништа неће украсти? Тешко? Да ли ћете веровати бившем мужу који већ годинама није плаћао алиментацију да ће све исплатити следећег месеца? Вероватно, не. Да ли ћете уложити новац и упустити се у озбиљан посао са комшијом пијанцем, који је изгубио већ два посла, јер га је шеф затекао пијаног? Не! Уколико особа очекује

---



---

## ОГЛЕДАЛО

---

поверење, мора га заслужити. Мора бити одговорна, пожртвована и неискварена. Треба да брине не само о својој већ и о туђој добробити. Та особа прво мора знати да сме да рачуна на себе саму, пре него што неко рачуна на њену помоћ.

Управо зато, човек у данашњем свету мора имати поверења највише у себе самог. Да зна да неће планути кад не треба, или потонути кад наиђе поплава, или се разочарати уколико га је неко коме је указао поверење издао.

Мени се поверење у блиским круговима људи указује зато што се од мене очекује да будем то што јесам. Да будем добро дете, да не бежим из школе, да понекад причувам браћу и сестре. Поверење највише зависи од репутације коју сами постављамо. То је посебно очекивање. На сваком коме је дато је да га испуни или не. Сами бирамо да ли ће нам се у животу веровати. Сами бирамо своје путеве и сами носимо њихове последице.

---

**Магдалена Сувачки**

Земунска гимназија, Београд  
Ментор: проф. Милана Сувачаров

---

## ΟΓΛΕΔΑΛΟ

---